

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

І. М. ДОСЯК

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

1 КЛАС

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32
ББК 74. 268. 51
Д 70

Рецензенти:
Кандидат педагогічних наук, доцент
Коберник С. Г.

Серію засновано 2007 року

Досяк І. М.

Д 70 Уроки музичного мистецтва : 1 кл. : посібник для вчителя /
І. М. Досяк. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2013. —
256 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3487-6

У посібнику вміщено розробки уроків з музичного мистецтва для 1 класу відповідно до нової навчальної програми Міністерства освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів, підручника «Музичне мистецтво. 1 клас» (автори Аристова Л. С., Сергієнко В. В.).

Поданий матеріал містить методичні рекомендації, календарне планування, а також тексти пісенного репертуару, поспівки, казки, цікаву інформацію про композиторів та музичні інструменти, творчі завдання.

Для вчителів музики, студентів музично-педагогічних факультетів, викладачів.

УДК 371.32
ББК 74. 268. 51

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3487-6

© Навчальна книга — Богдан, 2013

Календарне планування

уроків музики у 1 класі за підручником Аристової Л. С., Сергієнко В.В. Музичне мистецтво.

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
РОЗДІЛ 1. ПРО ЩО РОЗПОВІДАЄ МУЗИКА			
1.	Тема 1. Як звучить довкілля? Музика в житті людини. Правила співу та слухання музики. В. Подвала «Музичні загадки» – слухання. Вірші і музика Наталії Май «Перший дзвоник» – розучування.	7	
2.	Тема 2. Музика передає почуття! П. Чайковський «Хвороба ляльки», «Нова лялька» – слухання. Слова і музика Наталії Май «Перший дзвоник» – повторення.	15	
3.	Тема 3. Різні голоси. Особливості музичних звуків (високі й низькі). Е. Гріг «Пташка», М. Дремлюга «Ведмежатко в лісі» – слухання. Українська народна пісня «Ой до нори, мишко» – розучування.	21	
4.	Тема 4. Музика крокує. Особливості музичних звуків (довгі та короткі). Е. Гріг «Похід гномів». Українська народна пісня «Ой до нори, мишко» – повторення.	33	
5.	Тема 5. Свято Осені. Особливості музичних звуків (гучні та тихі). В. Косенко «Пасторальна» – слухання. Українська народна пісня «Ходить гарбуз по городу» – розучування.	37	
6.	Урок-театралізоване дійство «Ходить гарбуз по городу».	49	
7.	Тема 6. Рахівник-мандрівник Ритм. Д. Кабалевський «Клоуни» – слухання. Виконання поспівки «Ми прийшли у 1 клас».	57	
8.	Тема 7. Знайомство з піснею. Забарвлення звучання голосу людини й музичних інструментів. П. Чайковський «Осіння пісня» – слухання. Слова С. Маршака, музика Д. Кабалевського «Перший клас» – розучування.	61	
9.	Тема 8. Знайомство з танцем. Особливості українських народних танців (гопак, козачок, аркан). Український народний танець «Гопак» – слухання. Слова С. Маршака, музика Д. Кабалевського «Перший клас» – повторення.	67	
10.	Тема 9. Хто такий композитор? Композитор, виконавець, слухач. М. Пархаладзе «Осінній дощик», В. Косенко «Дощик». Слова В. Верховинець, музика М. Ведмедері «Плаче черепаха» – розучування.	71	
11.	Тема 10. Які бувають музичні темпи? Р. Шуман «Сміливий вершник», К. Дебюссі «Маленький пастух» – слухання. Виконання поспівки «Вибіг Гришка на доріжку».	77	
12.	Тема 11. У королівстві співучих мелодій. Розмаїття українських народних пісень(колискові). Я. Степовий «Колискова» – слухання. Латиська народна пісня «Ой-я, жу-жу» – розучування.	83	
13.	Тема 12. Хоровод метелиці-хурделиці. Музика вокальна та інструментальна. Український народний танець «Метелиця», Р. Шуман «Дід Мороз» – слухання. Українська народна пісня-гра на слова Я. Верховинця «Іде, іде дід» – розучування.	89	
14.	Тема 13. Як звучать музичні інструменти? Різновиди музичних інструментів. Українські народні інструменти: бандура, сопілка, бубон, особливості їх звучання. «Гарний танець гопачок» – розучування. Український танець «Козачок» – слухання.	93	

15.	Урок-театралізоване дійство «Цілий вечір нині у вікно гляжу, бо до себе в гості Миколая жду...»	99	
16	Тема 14. Щедрівочка щедрувала... Розмаїття українських народних пісень(щедрівки). Українська пісня «Щедрик» – слухання. Виконання поспівки «Щедрівочка щедрувала».	107	
17.	Тема 15. Підсумковий урок за темою «Перевір себе».	113	

Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів після вивчення розділу 1 «Про що розповідає музика»

Учень/учениця має уявлення про:

- музику як мистецтво, що розповідає про життя людей і навколишній світ мовою звуків;
- вокальну та інструментальну музику;
- музичні звуки (високі й низькі, довгі та короткі, гучні й тихі);
- окремі музичні інструменти;

розпізнає:

- життєвий зміст музики;

уміє:

- на елементарному рівні висловлювати враження від музичних творів;
- передавати у виконанні настрої і характер музики;
- рухами відтворювати пульс та ритмічний рисунок мелодії;

розрізняє на слух:

- звучання окремих музичних інструментів;
- вокальну та інструментальну музику;

називає:

- інструментальні твори та пісні, що звучали у класі;
- порівнює за допомогою вчителя життєвий зміст, настрої та характер музичних творів;

розуміє визначення понять:

- композитор,
- виконавець,
- слухач,
- мелодія,
- супровід,
- пісня,
- колискова тощо;

дотримується правил:

- поведінки в музичному класі;
- слухання музики та співу;
- елементарного музикування.

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
РОЗДІЛ 2. МУЗИКА НАВКОЛО НАС			
18.	Тема 16. Новорічні свята. Я. Степовий «Сніжинки» – слухання. Слова народні, музика Я. Степового «Сніжинки» – розучування.	117	
19.	Тема 17. Казка двері відчиняє. Світ казкових образів у творах композиторів. П. Чайковський «Баба-Яга», Б. Фільц «Бабусина казка» – слухання. Виконання поспівки «Всі вдихніть». Слова народні, музика Я. Степового «Сніжинки» – повторення.	123	
20.	Урок-казка. Театралізоване дійство «Пригоди сучасного колобка».	127	
21.	Тема 18. Музика і природа. Музичні картини природи (природа в музиці). С. Прокоф'єв «Ходить місяць над лугами» – слухання. Слова Г. Бойка, музика Б. Фільц «Морозець» – розучування.	135	
22.	Тема 19. Знайомство з маршем. Головні ознаки найпростіших типів музики – пісні, танцю маршу. С. Прокоф'єв «Марш», В. Сильвестров «Марш» – слухання. Виконання поспівки «Наша пісенька летить...»	141	

УРОК 19

Додатковий
матеріал до уроку

Тема. Казка двері відчиняє. Світ казкових образів у творах композиторів. П. Чайковський «Баба Яга», Б. Фільц «Бабусина казка» – слухання. Виконання поспівки «Всі вдихніть». Вірші народні, музика Я. Степового «Сніжинки» – повторення. С. 68–71.

Мета. Удосконалювати знання про зв'язок мови, музики і казки; привертати увагу учнів до ролі мови і музики в нашому житті; ознайомити їх з поняттям «хор»; розвивати співацькі навички, почуття ритму; вчити бачити розмаїття рідної культури; виховувати почуття гордості за багатство національного досягнення українців.

Методично-дидактичне забезпечення уроку: ілюстрації Баби Яги, музичний інструмент (за наявності – фортепіано, баян, акордеон), портрети П. Чайковського, Б. Фільц, ілюстрації до пісень, малюнки музичних інструментів, підручник Аристова Л. С. Музичне мистецтво: підр. для 1 кл. / Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 128 с.: іл., робочий зошит Аристова Л. С. Музичне мистецтво. Робочий зошит: навч. посіб. для 1 кл. / Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 48 с.: іл.

Хід уроку

I. Організаційна частина.

1. Вхід до класу під звучання пісні (за вибором учителя).

Дзвоник всім нам дав наказ:
До роботи, швидше в клас!
Біля парти станем чемно,
Хай мине час не даремно.

2. Музичне вітання.

Музичне вітання. Діаграма показує мелодію з нотами та літерами під ними, розділену на частини для вчителя та учнів.

Вчитель Учні

Дзень - дзе - лень дзве - нить дзві - нок, вже по - чав - ся в нас у - рок.

Вчитель Учні

Доб - рий день! Доб - рий день!

II. Розспівування.

Музичне вітання. Діаграма показує мелодію з нотами та літерами під ними, розділену на частини для вчителя та учнів.

Рухливо *mf*

У сте - пу в тра - ві па - ху - чій ко - ник - стри - бу - нець,

і ве - се - лий, і спі - ву - чий стриб - стри - бу - нець.

III. Ритмічні вправи.

IV. Повідомлення теми уроку.

1. Ознайомлювальна бесіда.

У казках Баба Яга літає на мітлі чи в ступі, поїдає людей, перетворює героя на тварину, пташку чи неживий предмет, хитрощами та чарами намагається одружити своїх дочок, вступає у бій з багатирями, після чого спить довгим сном. У деяких казках вона допомагає героєві досягти мети.

Образ Баби Яги широко використовувався авторами сучасних казок, а з 90-х років ХХ століття – і російського фентезі. Зокрема, образ Баби Яги знаходимо в Андрія Беляніна у циклі творів «Таємний розшук царя Гороха» та інших. А в повісті «Лукомор'я» А. Алівердієва вперше в сучасній літературі описані дитинство та юнацтво цього персонажа.

Представники міфологічної школи (Афанасьєв) вважали Бабу Ягу уособленням зими.

Баба Яга вважалася богинею війни, кровопролиття, людських сварок і суперечок. Вона – господарка диких тварин і світу мертвих та мороку, що десь на Півночі.

2. Музично-ритмічні рухи.

Гра «Хто шепоче?»

На середину кола або кімнати виходить один із гравців з пов'язкою на очах. До нього по черзі підходять усі інші та кожен щось шепоче на вухо. Потрібно за голосом дізнатися, хто шепоче, назвати його ім'я, і тільки тоді можна зняти пов'язку та помінятися з ним ролями. Щоб не бути впізнаним, кожний старається змінити голос і манеру розмови, тому це дуже ускладнює завдання. Потрібно бути вельми уважним, щоб навіть у зміненому голосі вловлювати знайомі інтонації та визначати, хто шепоче.

V. Слухання музики.

1. Загальні відомості про композитора П. І. Чайковського. (Див. урок № 2).

2. Інформація для вчителя.

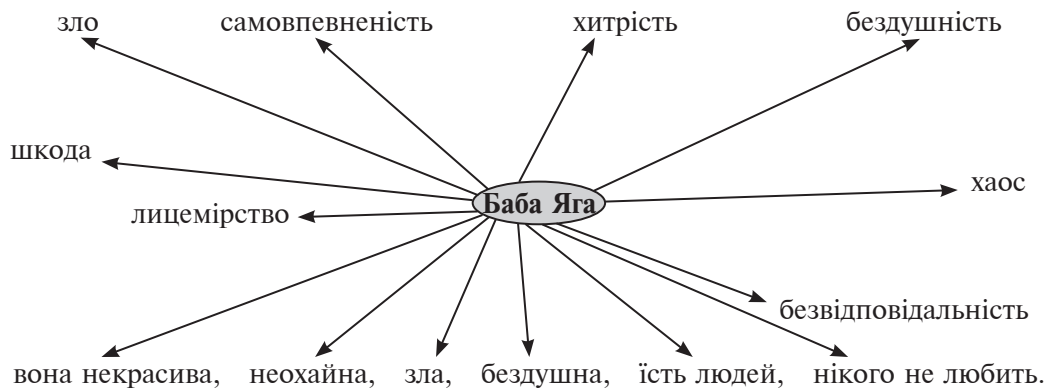
Богдана Михайлівна Фільц (народ. 14 жовтня 1932 р.) – композитор і музикознавець родом з Яворова на Львівщині; закінчила Львівську консерваторію (1958 р.; клас С. Людкевича), з 1963 р. – співпрацівник Інституту мистецтвознавства, фолкльору та етнографії АН УРСР. Значне місце в її творчості займають пісні для дитячих хорів («Земле моя», «Любимо землю свою»). У доробку Б. Фільц твори для симфонічного оркестру («Верховинська рапсодія»), концерт для фортепіано з оркестром, п'єси для бандури, скрипки, фортепіано, духовні твори тощо.

3. Слухання п'єси.

– Відгадування загадки.

В ступі літаю,
Дітей викрадаю,
В хатинці на курячій ніжці живу,
І добрим людям на зло лиш роблю. (Баба Яга)

– Складання асоціативного куща.

4. Обговорення.

Страшна, зла чаклунка Баба Яга зображена в п'єсі П. І. Чайковського з однойменною назвою. Твір входить до збірки фортепіанних п'єс «Дитячий альбом», яку композитор присвятив своєму небожеві Володі Давидову.

Знизу миска,
А між ними черепаха.
Де взялось на тебе лихо?
Черепаха каже тихо:
– Ще давно колись мій дід
В косаря украв обід.
Той обід у двох мисках
Над лугами смачно пах.
Дід підважив першу миску,
В другу вліз, мов у колиску,
І кисіль до смерку їв,
А кисіль миски зліпив.
Так з'явилась черепаха,
Черепаха-костомаха.
І ти, коте, не кради,
Не минеш тоді біди.

Михайло Стельмах

У виконанні учнів класу звучить пісня «Плаче черепаха», слова В. Верховинця, музика М. Ведмедері.

ПЕРШИЙ СНІГ

– Мамо, мамо, ти поглянь,
Як надворі біло!
Скільки тих метеликів
Раптом налетіло.
Ще такого не бувало!
Просто мене здивувало,
Щоб летіло, коливало
Й не переставало!
– Ні, це просто йде сніжок,
Та такий лапатий,
Крильцями тріпоче він,
Білий, пелехатий.

О. Туманян

У виконанні учнів класу звучить пісня «Сніжинки», слова народні, музика Я. Степового.

ІЗ СНІЖКОМ МИ ДРУЖИМО

Там, де поле, там, де луг,
Ходить завірюха,
Сипле сніг із рукавів
І морозить вуха.
Щоки полум'ям горять,
Та біжать малята,
Щоб везти із гірки сміх
На своїх санчатах.
Ти, вітриську, зупинись,
Йди із нами гратись,
На санчатах цілий день
Будемо кататись.

В. Клець

У виконанні учнів класу звучить пісня «Морозець», слова Г. Бойка, музика Б. Фільц.

ПЕРШЕ СЛОВО

Коло, риску, закарлючку
На папері пише ручка.
Все з'єдналось загадково,
І з'явилося перше слово.
Здогадались, яке саме?
Наймиліше в світі – «мама»!

І. Січовик

У виконанні учнів класу звучить пісня «Мама і я», слова М. Ясакової, музика О. Янушкевич.

***

Проти сонечка квітник —
Тут Юрась гуляти звик.
Зазира у квітку кожному:
— Чи тебе понюхать можна?
— Нюхай, нюхай, та гляди,
Щоб не скоїлось біди, —
Шелестить увесь квітник.
Раптом наш Юрась у крик:
— Ой, ой, ой! — біжить щосили,
— Мамо, квітка укусила.
Мама каже: — Укусити
Аж ніяк не можуть квіти.
— Хто ж тоді, — Юрась питає,
— Укусив мене? Не знаю...
Чи не можете, малята,
Ви Юрасеві сказати? (*Бджола*)

У виконанні учнів класу звучить пісня «Рання бджілка», слова С. Жупанина, музика Т. Жупаниної.

Підсумок уроку. Релаксація.

1. Музичне прощання.

Дзень - дзе - лень дзве - нить дзві - нок. Вже за - кін - чив - ся у - рок.
До по - ба - чен - ня, до по - ба - чен - ня.

Вихід з класу під звучання пісні (за вибором учителя).

Навчальне видання

Серія “Бібліотека вчителя”

ДОСЯК Ірина Миронівна

УРОКИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
(за підручником Аристової Л. С., Сергієнко В. В.)

1 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Петро Ктитор*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп’ютерна верстка *Олени Захарійчук*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 26.08.2013. Формат 60х84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 32,55. Умовн. фарбо-відб. 32,55.

Видавництво “Навчальна книга – Богдан”
Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3487-6

